

UJEDINJENE NACIJE

Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove

Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove (Mehanizam) osnovao je Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija 22. decembra 2010. da nastavi nadležnosti, prava, obaveze i ključne funkcije Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu (MKSJ) i Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) nakon okončanja njihovih mandata 2015., odnosno 2017. godine.

IZJAVA

TUŽILAC

(Isključivo za medije. Nije zvaničan dokument)

New York, 12. decembar 2022.

Obraćanje g. Sergeja Brammertza, Tužitelja Međunarodnog rezidualnog mehanizma za krivične sudove, Savjetu bezbjednosti Ujedinjenih Nacija 12. decembar 2022.

Gospođo predsjednice, ekscelencije,

Hvala vam za ovu mogućnost da vam se obratim u vezi s radom Tužilaštva Međunarodnog rezidualnog mehanizma za krivične sudove.

U mom pismenom izvještaju o napretku detaljno su navedene naše aktivnosti i rezultati tokom izvještajnog perioda u odnosu na naše strateške prioritete. Danas bih želio istaknuti nekoliko važnih pitanja.

Prije svega, želio bih čestitati predsjednici Gatti Santani na imenovanju i radujem se saradnji s njom i njenom Kancelarijom.

Gospođo predsjednice, ekscelencije,

Mehanizmu su sada ostala samo dva osnovna krivična predmeta: suđenje u predmetu *Kabuga* i žalbeni postupak u predmetu *Stanišić i Simatović*. Moje Tužilaštvo će i dalje demonstrirati najviše profesionalne standarde i ekspeditivno izvršavati obaveze.

Zadovoljni smo brzim napretkom u izvođenju naših dokaza u predmetu *Kabuga*. Otkako je prvi svjedok pozvan 5. oktobra, 12 od 54 svjedoka već je svjedočilo.

Pretresi se održavaju uživo i na daljinu, što se zasad odvijalo bez problema.

Na podsticaj Pretresnog vijeća naš tim je u velikoj mjeri koristio pravila koja nam stoje na raspolaganju za izvođenje dokaza u pisanoj formi, čime se smanjuje količina vremena u sudnici koja nam je potrebna.

U zavisnosti od daljeg razvoja događaja, nadamo se da ćemo biti u mogućnosti da završimo izvođenje naših dokaza u drugom kvartalu sljedeće godine.

U vezi sa žalbenim postupkom u predmetu *Stanišić i Simatović*, tim Tužilaštva se priprema za usmeno iznošenje argumenata, koje je trenutno zakazano za konac januara.

Najzad, želio bih istaknuti značajan rad mog Tužilaštva u okviru našeg mandata za istragu i krivično gonjenje u slučajevima nepoštivanja suda.

Krajem juna Žalbeno vijeće je donijelo presudu u predmetu *Fatuma i drugi*.

Žalbeno vijeće je prihvatilo našu žalbu u cijelosti, a odbacilo je sve žalbene tačke Odbrane.

Moje Tužilaštvo je zadovoljno što je otkriven i zaustavljen pokušaj Augustina Ngirabatwarea da utiče na svjedoke kako bi se oborila njegova osuđujuća presuda za genocid. Zbog tih krivičnih djela osuđeno je i kažnjeno petoro optuženih, uključujući istražitelja odbrane.

Efikasna istraga i krivično gonjenje zbog nepoštivanja suda i kršenja mjera zaštite svjedoka su od suštinskog značaja za zaštitu svjedoka i održavanje integriteta postupaka koje vode MKSR, MKSJ i Mehanizam.

Vjerujemo da sadašnjim krivičnim gonjenjem zbog počinjenja tih djela odvrćamo druge od sličnih pokušaja u budućnosti.

Gospođo predsjednice, ekscelencije,

Što se tiče potrage za preostalim bjeguncima, sada su preostala samo četvorica.

Naš glavni prioritet je Fulgence Kayishema. Kayishema je optužen za ubistva više od 2.000 žena, muškaraca, djece i starijih izbjeglica u crkvi u Nyangeu u aprilu 1994. godine.

Kao što sam vas ranije izvijestio, od 2018. godine ovu istragu su znatno ometale poteškoće u ostvarivanju saradnje od strane Južne Afrike.

Međutim, zadovoljan sam što se saradnja s Južnom Afrikom sada kreće u pozitivnom pravcu.

Zahvaljujući podršci predsjednika Južne Afrike, osnovan je predan nacionalni istražni tim koji će raditi direktno s našim timom za praćenje na operativnom nivou.

Ta dva tima se u posljednjih šest mjeseci redovno sastaju i sprovode koordinirane istrage. Značajni rezultati su već postignuti i naša istraga u Južnoj Africi brzo napreduje.

Gledajući unaprijed, mom Tužilaštvu biće i dalje potrebna obimna podrška nacionalnih partnera. Naš tim za praćenje je sada u kontaktu s nizom drugih zemalja u Africi, Evropi i Sjevernoj Americi, i vjerujemo da ćemo dobiti pozitivan odgovor na svoje zahtjeve.

Kao i uvijek, i dalje dobijamo odličnu podršku Vlade Ruande, uključujući ministra pravde, ministra nacionalnog jedinstva i građanskog angažmana, generalnog inspektora policije i glavnog tužioca.

U tom smislu, želio bih iskoristiti ovu priliku da vas izvijestim o pitanju koje je važno za žrtve i one koji su preživjeli genocid nad Tutsijima u Ruandi 1994. godine.

Danas još ima više od 1.000 bjegunaca koje ruandski tužioci traže zbog zločina počinjenih tokom genocida.

Oni su organizovali, podsticali, vodili i pomagali kod masovnih ubijanja na lokalnom nivou, pa i kao pripadnici vojske, policije i civilnog rukovodstva.

Kako bi izbjegli pravdi, lagali su o svojoj prošlosti i zloupotrebili izbjeglički proces kako bi pronašli utočište u zemljama širom svijeta. U svojim novim domovima mnogi nastavljaju promovirati ideologiju genocida, podstičući mržnju između Hutua i Tutsija.

Dok je tragalo za bjeguncima MKSR-a, moje Tužilaštvo je otkrivalo neke od tih drugih bjegunaca, koji nekažnjeni borave u trećim zemljama. Sarađivaćemo s nacionalnim vlastima koje su odgovorne za njihovo izručenje ili krivično gonjenje.

Države trebaju biti zabrinute što na njihovoj teritoriji možda žive osumnjičeni izvršioc genocida. A izbjeglički proces treba zaštititi tako da se obezbijedi da oni koji ga zloupotrebavaju budu otkriveni i da se s njima postupa na odgovarajući način.

Moje Tužilaštvo nastaviće da prati preostale bjegunce MKSR-a. Iako je izvođenje ove četvorice bjegunaca pred lice pravde ključan korak, Ruandi će i dalje biti potrebna pomoć međunarodne zajednice kako bi privela pravdi mnoge druge bjegunce osumnjičene za genocid.

Gospođo predsjednice, ekscelencije,

Uzimajući u obzir da nacionalni sudovi nastavljaju rad MKSR-a i MKSJ-a, Savjet bezbjednosti ovlastio je moje Tužilaštvo da odgovara na zahtjeve za pomoć domaćih istražitelja i tužilaca širom svijeta. Ispunjavanje tog mandata i dalje je naš prioritet.

Kako se moje Tužilaštvo približava okončanju posljednjih predmeta i privođenju pravdi posljednjih bjegunaca, važno je podsjetiti se da je ostalo na hiljade predmeta koje još treba okončati na nacionalnim sudovima.

Upravo sam pomenuo da glavni tužilac Ruande još uvijek traži da se krivično goni više od 1.000 bjegunaca zbog genocida.

U Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Srbiji još ima više od 3.000 osumnjičenih počinilaca ratnih zločina, zločina protiv čovječanstva i genocida koje treba istražiti i krivično goniti.

Pomoć mog Tužilaštva i dalje je nužna da bi se taj posao priveo kraju. Naša zbirka povjerljivih dokaza sadrži više od jedanaest miliona stranica svjedočenja, izvještaja i zapisa. Omogućavanjem pristupa tim dokazima, kao i stručnim znanjem našeg osoblja, direktno podržavamo više pravde za više žrtava.

To se ogleda u broju zahtjeva za pomoć koje primamo svake godine. Prije deset godina primili smo otprilike 100 zahtjeva za pomoć. U proteklih pet godina podnijeta su u prosjeku 362 takva zahtjeva godišnje.

Noviji zahtjevi su takođe složeniji i značajniji.

S obzirom na nacionalne strategije u pogledu ratnih zločina, očekujemo da će se ovi trendovi nastaviti još niz godina.

Ipak, uprkos podršci koju pružamo, domaći tužioc se i dalje suočavaju s drugim ključnim izazovima.

U bivšoj Jugoslaviji najznačajnije pitanje ostaje regionalna pravosudna saradnja.

Saradnja između tužilaca u regiji je neophodna jer danas žrtve i počinoci često žive u različitim zemljama.

Da bi se postigla istinska pravda, predmeti se u takvim slučajevima moraju prebaciti iz zemlje koja istražuje određeni zločin u zemlju koja osumnjičenog može krivično goniti.

Kao što je detaljno navedeno u mom pismenom izvještaju, ima bitnih znakova pozitivnog napretka u saradnji između Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Srbije.

Međutim, tužioci u regiji izvještavaju da s Hrvatskom ne ostvaruju potrebnu saradnju u predmetima koji se odnose na hrvatske osumnjičenike.

O tom pitanju sam u proteklih šest godina opširno razgovarao s hrvatskim ministrima pravde i drugim sagovornicima.

Kako su me ranije ove godine obavijestile hrvatske vlasti, one smatraju da je istraga i krivično gonjenje njihovih državljana pitanje državne bezbjednosti. Takav stav pretvara pravdu u političko pitanje, a trebalo bi da se radi samo o nepristranoj sudskoj procjeni dokaza i zakona.

Obaviješten sam nedavno da je nekoliko zahtjeva iz Bosne i Hercegovine deblokirano. Ipak, broj neriješenih zahtjeva je još uvijek ogroman, a u budućnosti će biti dostavljeno još više zahtjeva. Naredni period će pokazati da li je došlo do značajne promjene.

U tom kontekstu, nevladine organizacije i mehanizmi za ljudska prava izrazili su dodatnu zabrinutost za pravdu u Hrvatskoj. Napominju da se u velikoj većini slučajeva u Hrvatskoj sudi srpskim državljanima u odsustvu, dok se poznatim zločinima protiv Srba još niko nije bavio. Tako, nažalost, malo žrtava dobije istinsku pravdu.

Prije ulaska u Evropsku uniju Hrvatska je bila na čelu u promovisanju pravde i efikasne regionalne pravosudne saradnje. Nažalost, ona više ne igra tu ulogu.

Moje Tužilaštvo nastaviće razgovarati sa hrvatskim vlastima kako bi se pronašla obostrano prihvatljiva rješenja jer naš je cilj da osiguramo pravdu za više žrtava.

U širem smislu, moj izvještaj ponovo govori o zabrinutosti zbog kontinuiranog poricanja ratnih zločina i veličanja osuđenih ratnih zločinaca u zemljama bivše Jugoslavije.

U Hrvatskoj je predsjednik nastavio da dovodi u pitanje da je u Srebrenici počinjen genocid.

U Republici Srpskoj visoki zvaničnici, uključujući premijera, hvalili su ratne zločince koje je osudio MKSJ.

U Srbiji javnost prihvata atmosferu poricanja i veličanja koju kreiraju politički lideri: samo u Beogradu je izbrojano više od 150 murala s Ratkom Mladićem.

To nisu riječi i djela marginalnih elemenata, već političkih i kulturnih centara društava u regiji. Veličanje ratnih zločinaca i revizionističko poricanje nedavnih zločina postali su preovladavajuće mišljenje.

Moje Tužilaštvo nastaviće pozivati sve zvaničnike i javne ličnosti u regiji da se ponašaju odgovorno i da u svim aktivnostima u prvi plan stave žrtve i stradanja civila. Takođe ćemo nastaviti tražiti od međunarodne zajednice da ozbiljno shvati ova pitanja.

Gospođo predsjednice, ekscelencije,

Na kraju, želio bih vas uvjeriti da moje Tužilaštvo ostaje čvrsto usredsređeno na vršenje funkcija iz svog mandata.

Naša krivična gonjenja u završnim predmetima Mehanizma ekspeditivno napreduju.

Aktivno istražujemo gdje se trenutno nalaze četvorica preostalih bjegunaca MKSR-a.

Takođe pružamo ključnu pomoć nacionalnim vlastima na kojima je sada glavna odgovornost da nastave proces privođenja pravdi zbog zločina počinjenih u Ruandi i bivšoj Jugoslaviji.

U svim našim naporima ostajemo zahvalni Savjetu bezbjednosti na podršci.

Hvala vam na pažnji.

Za više informacija stupite u kontakt sa Službom za odnose s javnošću

u Arushi, Tel.: +255 (0)27 256 5376

u Haagu, Tel.: +31 (0)70 512 5691

Email: mict-press@un.org

Pratite nas na [Facebooku](#), [Twitteru](#), [YouTubeu](#), [LinkedInu](#)

www.irmct.org